

ledes vil man, ved at gjennemgaae den Oversigt, som fra det statistiske Bureau er omdeelt blandt os over de kommunale Regnskaber, saavel i Kjøbstæderne som i Landsognene, finde, at det er meget betydelige Summer, der i den senere Tid, efter de nye Love, som i saa Henseende ere givne hvert Aar, gaae til Folkeskolevæsenet. I Kjøbstæderne ere derefter de kommunale Bidrag til Skolevæsenet i Aarene 1855—57 stegne omtrent til det dobbelte Beløb, nemlig fra 115,000 Rd. til 219,000 Rd. Med Hensyn til Amts- og Landsognsskolevæsenet foreligger der ikke saa fuldstændige Oplysninger, men det fremgaaer dog deraf, at i Aaret 1856—57 steg Udgifterne til Amts-Skolefondene med over 20 pCt., og at de i 1857 beløb sig til 52,000 Rd., samt at Landsoggenes Udgifter til deres Skolevæsen i 1857 kunde anslaaes til 1,400,000 Rd. Ligeoverfor saa betydelige og i de senere Aar saa stærkt forøgede Udgifter fra Communernes Side, kan det vistnok ikke gaae an, at kræve synderlig større Bidrag til den Udvikling af vort Almue-Skolevæsen, som det i flere Retninger endnu trænger til. Det er derfor, man maa have sin Opmærksomhed henvendt paa at bevare saadanne Fonds, som i tidligere Tid ere opsamlede, og som uden altfor stærkt Brud med Fortiden kunne henvises til dette Niemedes Fyldestgjørelse. Det er heller ikke Andet end at følge en Vej, som allerede er betraadt, ved at der fra Sorø-Academi er hidraget saavel til Bondehøjskolerne som til Seminarie-Fondet. De Mænd, der først brøde Isen i denne Retning, fortjene al Paaskjønnelse og Tak; men det er ikke tilstrækkeligt. Der er endnu flere Maader, hvorpaa Almeenoplysningen burde fremmes mere end hidtil, hvis ellers Almuen skal komme til at indtage den Stilling i Samfundet, som vor hele borgerlige Udvikling for Dieblicket kræver. Jeg vil først nævne Seminarievæsenet. Hvert Aar gaaer der betydelige Summer til vort Seminarievæsen. Der er paa dette Forslag atter forlangt nye Summer til Bygningerne ved Skaarup Seminarium foruden andre mindre overordentlige Udgifter. Der bliver da Spørgsmaal, om disse Seminarier ligge paa en hensigtsmæssig Plads, og om det overhø-

vedet er nødvendigt at have 5 Seminarier i Landet (Hør!).

I en tidligere Tid var der 10, som nu ere indskrænkede til 5, men det er min fulde Overbeviisning, at baade Seminarievæsenet og Statskassen vilde være lige vel tjente med, om de bleve indskrænkede til eet (Tjæherning: helst slet ingen!) Ja, det ærede Medlem for Holbek Amts 2den Kreds siger „slet ingen“ — jeg veed, det er hans Onske, men hvor enig jeg end ellers kan være med ham i Meget, kan jeg dog ikke følge ham i dette Punkt. Disse Seminarier ere blevne henlagte paa de nuværende Pladser af ofte meget tilfældige Grunde, ligge derfor tildeels meget uheldigt, og et saa stort Antal er, saaledes som Befordringsmidlerne nu ere indrettede, ganske vist overslødigt. Ved at samle hele den nuværende Udgift paa een Plads, vilde man kunne udrette noget ganske Andet saavel med Hensyn til Lærekrafterne, som til Hjælpemidlerne og endelig ogsaa til Fremme af det befrugtende Samliv mellem Eleverne indbyrdes. Jeg skal ikke her ved første Behandling gaae nærmere ind paa dette Punkt, der vilde blive altfor specielt. Af andre folkelige Oplysningsmidler, som kunde trænge til en større Hjælp skal jeg nævne Bondehøjskolerne, som for en stor Deel lide under den nuværende knappe Pengetid, men heller ikke derved skal jeg nærmere opholde mig. Fremdeles synes det mig at være paa Tiden, at der fra Statens Side skeer Noget for at fremkalde eller ialtfald understøtte og op hjælpe gode Laanebogsamlinger omkring i Sognene. Det er et Niemed, som man vel ogsaa hidtil har søgt paa sine Steder at fyldestgjøre, men Bøgerne have ofte været uheldigt valgte og Bestyrelsen unddraget Befolkningen, ligesom der fra Statens Side har manglet paa Understøttelse og Tilshyn. En saadan Oprettelse af Sogne-Bogsamlinger er Noget, der pleier at følge med den frie Udvikling i et Land. Allerede i 1839 blev der i Norge bevilget 4,000 Rd. til dette Niemed, og denne Udgift har vundet saadant Bifald, at den senere er bleven forøget til 6,000 Rd. Om den i de sidste Aar skulde være bleven endnu mere forøget, veed jeg ikke.